

Управління культури, національностей та релігій
Миколаївської облдержадміністрації
Обласна бібліотека для дітей ім. В. О. Лягіна

Для тих, хто
хоче знати більше
Випуск 4

"Буду я навчатись мови золотої"

Рекомендаційний анований список
для читачів 5-9 класів

Миколаїв
2016

ББК 81.2Ук

Б-34

Укладач Н. В. Шука

Редактор Л. І. Давидюк

Відповідальна за випуск Т. А. Жайворонок

***Буду я навчатись мови золотої: Реком. аном. список для читачів 5-9 кл. /
Миколаївська обл. б-ка для дітей ім. В. О. Лягіна; уклад. Н. В. Шука. -
Миколаїв, 2016. - 30 с. - (Для тих, хто хоче знати більше. Вип. 4)***

Ukraine

*Українська мова – це душа народу.
А український народ без мови не народ.
В.Сосюра*

Дорогий друже!

Найбільше і найдорожче добро в кожного народу - це його мова, ота жива схованка людського духу, його багата скарбниця, в яку народ складає і своє давнє життя, і свої сподіванки, розум, досвід, почування.

Український народ, творець рідної мови, дав світові своїх геніїв, світочів: державних діячів Володимира Великого, Ярослава Мудрого, письменників Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесю Українку, Миколу Гоголя, Олесь Гончара, вчених і винахідників Григорія Сковороду, Ігоря Сікорського, Михайла Остроградського, Володимира Вернадського, Сергія Корольова, Бориса Патона, митців Дмитра Бортнянського, Миколу Лисенка, Сергія Лифаря, Архипа Куїнджі, Марію Заньковецьку, Івана Козловського тощо. Передаючись з уст в уста, закріплюючись в текстах, вона невтомно долає віки, єднає покоління, формує національну свідомість і культуру нації. Українська мова має свою дуже непросту історію.

*Саме для того, аби тобі було легше зорієнтуватися у багатому світі української мови ми підготували для тебе рекомендаційний анований список літератури, **«Буду я навчатись мови золотої»**, що є четвертим випуском з серії **«Для тих, хто хоче знати більше»**.*

Цей рекомендаційний анований список допоможе тобі дізнатися про історію українською мови, зокрема походження слів; більш детально познайомитися з людьми, які стояли біля витоків зародження нашої мови; також ти зможеш поглибити знання з української літературної мови, усунути мовні огріхи та пригадати вислови відомих людей про українську мову.

Інформація розташована за такими розділами:

- 1. Рідна мова як генетичний код*
- 2. Знавці рідного слова*
- 3. Майстерня слів*
- 4. Пісня лине поміж нас*
- 5. Корисне дозвілля*
- 6. Вислови про мову видатних людей*

Вся інформація в розділах розташована за алфавітом авторів або назв книг.

Рідна мова як генетичний код

Дехто вважає мову лише засобом порозуміння між людьми. Насправді ж цим не вичерпується її значення. У мові закодовує нація всю свою історію, багатовіковий досвід, здобутки культури, духовну самобутність.

Українська мова — одна з найрозвиненіших у світі. Вона має величезний лексичний фонд, багату синоніміку; справжньою її окрасою є надзвичайна милозвучність. Звідки ж іде коріння нашої мови?

Абетка козацька // Козацька абетка : коротка історія українського козацтва для дітей і дорослих / авт.-упоряд. О. С. Яремійчук. - 2-ге вид. - Київ : Веселка, 2014. - С. 7-10.

В Україні віддавна зберігалася самобутня каліграфічна традиція, яка бере початок ще з XI-XIII ст. Діловодство велося тогочасною українською книжною мовою.

Багнюк, А. Л. Священі книги / А. Л. Багнюк Символи українства : художньо-інформаційний довідник / А. Л. Багнюк. - Тернопіль : Навч. книга-Богдан, 2010. - С. 128-131.

Ці книги внесли величезний вклад у розвиток української культури. Їх значення важно переоцінити, адже без них, культура українців не існувала. Що це за книги і якою мовою їх вивчали наші предки.

Біленька-Свистович, Л. З історії писемності у слов'ян / Л. Біленька-Свистович // Церковнослов'янська мова : підручник зі словником / Л. Біленька-Свистович, Н. Рибак. - Київ : Криниця, 2000. - С. 18-57.

Мова як засіб спілкування між людьми має дві форми - усну і писемну. Як відомо, слов'янських азбук, що засвідчені пам'ятками є дві: кирилиця і глаголиця. Ймовірно, що їх створенню передували ще якісь проміжні, «робочі» варіанти, про які певних відомостей немає.

Белей, Л. О. Ім'я дитини в українській родині : [наук.-попул. вид.] / Л. О. Белей; худож.-оформ. О. М. Артеменко. - Київ : Далечінь, 2013. - 288 с.

Стислий огляд історії імен українців.

Давня українська література // Література : для дітей серед. шк. віку / [авт.-упоряд. : О. К. Васильєва, Ю. С. Пернат'єв]. - Харків : Фоліо, 2013. - С. 172-175.

Які ідеї позначились на розвитку, які національні художні традиції поєднала в собі та які братства вплинули на розвиток української літератури.

Звідки пішло слово // Література : для дітей серед. шк. віку / [авт.-упоряд. : О. К. Васильєва, Ю. С. Пернатъєв]. - Харків : Фоліо, 2013. - С. 5-20.

Про перші кроки становлення українського алфавіту і мови.

Знойко, О. П. Якби ми знали життя слів... / О. П. Знойко // Міфи Київської землі та події стародавні : [наук.-попул. вид.] / О. П. Знойко. - 2-ге вид. - Київ : Молодь, 2004. - С. 311-330.

Жива народна мова відображає сліди такої глибокої давнини, яку письмові джерела засвідчити не можуть. Величезну історичну інформацію приховують у собі також імена.

Історія української мови : хрестоматія : навч. посіб. / упоряд. С. Я. Єрмоленко, А. К. Мойсієнко. Київ : Либідь, 1996. - 281 с.

Історія української мови, що впродовж тривалого періоду не знаходила належного наукового висвітлення і неодноразово фальсифікувалась, нарешті стає предметом неупередженої уваги не лише фахівців, а й широкого читацького загалу.

Кагамлик, С. Р. Світові мандри лаврської книги / С. Р. Кагамлик // Світло духовності і культури : з історії Києво-Печерської лаври XVII-XVIII ст. : [наук.-попул. вид.] / С. Р. Кагамлик. - Київ : Наш час, 2008. - 203-228.

Київська лаврська друкована книга, як і українська в цілому, завжди була важливим чинником і постійним джерелом культурних впливів України на країни слов'янського світу.

Книжкова «революція» // Література : для дітей серед. шк. віку / [авт.-упоряд. : О. К. Васильєва, Ю. С. Пернатъєв]. - Харків : Фоліо, 2013. - С. 20-36.

Історія розвитку слов'янської рукописної книги та традиції українського письма.

Кузьменко, Ю. О. Історія української мови в конспектах Юрія Кузьменка : навч. посібник / Ю. О. Кузьменко. - 2-ге вид., доп. - Київ : Пульсари, 2003. - 124 с.

Використовуючи численні історичні документи, факти й висловлювання багатьох визначних дослідників, автор переконливо доводить милозвучність, красу й невмирущість української мови, а відтак і народу, що її створив.

Лозко, Г. С. Генеза Української національної мови / Г. С. Лозко // Українське народознавство : [навч. вид.] / Г. С. Лозко. - Вид. 5-те, зі змін. та доп. - Тернопіль : Мандрівець, 2011. - С. 64-88.

Зародження української мови та писемності; українська мова в Київській державі; перші українські словники; порівняння історичного розвитку російської та української мов.

Наливайко, С. Індоевропейські таємниці України : [наук.-попул. вид.] / С. Наливайко. - Київ : ВЦ "Просвіта", 2004. - 448 с.

Книжка, присвячена українсько-ірансько-індійським етнічним, мовним, історичним, міфологічним, фольклорним і культурним зв'язкам.. Широке залучення індійського та іранського мовного фактографічного та культурологічного матеріалу дозволило по-новому осмислити давні й нинішні українські реалії, пояснити низку винятково важливих для вітчизняної історії термінів та імен, показати, що назви «Україна», «Русь», «українці», «козак» сягають тисячолітніх часових глибин.

Наша мова солов'їна // *Україна : для дітей серед. шк. віку / авт.-упоряд. В. М. Склярєнко, Н. М. Кушнарєнко, Т. В. Іовлева. - Харків : Фоліо, 2003. - С. 234-242.*

Про етапи розвитку писемної мови України та звідки бере походження сучасна літературна мова.

Национальный язык и культура // *Украина : для сред. шк. возраста / авт.-сост. В. М. Склярєнко, Т. В. Іовлева, В. В. Мирошникова, М. А. Панкова. - Харьков : Фолио, 2007. - С. 319-346.*

Як часто в житті ми чуємо слово «культура»! Культура світова і національна, матеріальна і духовна, культура праці і відпочинку, культура мови і мовлення. Цей термін включає в себе духовні і матеріальні цінності, створені людством за всю історію свого існування. Який шлях довелося пройти українському слову, щоб наші сучасники могли вільно ним розмовляти.

Перегук віків // *Я пізнаю світ. Українська мова : дитяча енциклопедія / упоряд. А. М. Матвієнко. - Київ : Школа, 2004. - С. 55-82.*

Історія походження мов, звуків, таємниці звуків, історія походження української мови.

Перші і вперше // *Я пізнаю світ. Українська література (до 20-х рр. ХХст.). Із вершин та низин : дитяча енциклопедія / авт.-упоряд. В. О. Шевчук. - Київ : Школа, 2006. – С. 85-110.*

Про перший український словник; перший буквар; перше етнографічне видання; перший журнал на Україні; коли почали друкувати пресу українською

Радзикевич, В. Письменство / *В. Радзикевич // Історія української культури : [наук. вид.] / за заг. ред. І. Крип'якевича. - Київ : Либідь, 1994. - С. 185-424.*

Мірою того, як високо піднявся народ у своєму культурному розвитку, які добув собі права до повного самостійного національного життя та творчої співпраці в гурті культурних народів світу, є його література. Географічне положення України на межі двох окремих світів — Заходу і Сходу — не тільки з давніх-давен виставляло її на тяжкі історичні переживання й трагічні потрясіння, даючи поетові нагоду порівняти її долю з долею тієї чайки, що «вивела діток при битій дорозі», але й відбилося тривким слідом у розвитку української усної й писемної творчості.

Розвиток писемності та літератури // *Новий довідник. Українська мова, українська література : [довідкове видання] / відп. ред. Н. Крупчан, Т. Корольова. - 4-ге вид. - Київ : КАЗКА, 2007. - С. 484-487.*

Які два алфавіти були поширені у Київській Русі; який князь зробив значний внесок у розвиток освіти в Україні; що складало основу літописання Київської Русі та інші цікавинки з історії розвитку української мови.

Русанівський, В. М. *Історія української літературної мови : підручник / В. М. Русанівський. - Київ : АртЕк, 2002. - 422 с.*

Якою була перша українсько-русько літературна мова? Звідки вона прийшла? Які були в ній стилі і яка була між ними відмінність? З чого починалась українська писемність, з чого зароджувалась сучасна літературна мова.

Українська мова // *Україна: великий довідник / упоряд. О. М. Кожушко. - Харків : Ранок, 2009. - С. 539.*

Одна із найбільш розвинутих слов'янських мов - насичена образами, мелодійна і надзвичайно гнучка. Світосприйняття українців відзначається особливою поетичністю, а питання про те, коли саме виникла українська мова, надзвичайно складне і заплутане.

У світі псевдонімів // *Я пізнаю світ. Українська література (до 20-х рр. ХХст.). Із вершин та низин : дитяча енциклопедія / авт.-упоряд. В. О. Шевчук. - Київ : Школа, 2006. - С. 521-534.*

Коли, як і з якою метою виникли псевдоніми і як українські письменники використовували їх.

Українська мова у ХХ сторіччі : історія лінгвоциду : документи і матеріали / упоряд. : Л. Т. Масенко, В. Кубайчук, О. Демська-Кульчицька ; за ред. Л. Т. Масенко. - Київ : ВД "Києво-Могилянська академія", 2005. - 399 с.

У збірнику вміщено документи і матеріали, що стосуються мовної політики радянського керівництва на теренах України. Вони проливають світло на підступне втручання у внутрішній розвиток української мови, спрямоване на штучне зближення її з російською і знищення як незалежного мовного утворення.

Чак, Є. Д. *Таємниці слова : науково-художня кн. Для серед. шк. віку. / Чак Є.Д. - Київ : Веселка, 1991. - 221 с.*

Книжка, в якій читач знайде пояснення різноманітних явищ і фактів, пов'язаних із розвитком української мови. Автор цікаво розповідає про походження, історію та значення ряду іншомовних слів і термінів, а також надає практичні поради щодо оволодіння культурою мови.

Чому так кажуть // *Я пізнаю світ. Українська мова : дитяча енциклопедія / упоряд. А. М. Матвієнко. - Київ : Школа, 2004. - С. 143-146.*

Не менше, ніж окремими словами, жива наша мова іскриться дотепними виразами та зворотами, історія яких часом буває досить загадковою.

Шкода, М. Н. *Народне слово / М. Н. Шкода // Люба моя Україна : свята, традиції, звичаї, обряди, прикмети та повір'я українського народу / М. Н. Шкода. - Київ : КРИСТАЛ БУК, 2016. - С. 247-268.*

Цікавим, самобутнім і мудрим постає народ у своїх звичаях і обрядах, проте не менш яскраво проявляється він у своєму слові, такому дотепному й завжди влучному. Численні приказки та прислів'я, щирі побажання та привітання, скоромовки та лічилки, загадки й каламбури і навіть лайки та прокльони - це справжні шедеври народної думки та слова. І той, хто хоч раз порине в цей дивовижний світ, відкриє для себе чимало не лише дуже цікавого, але й повчального.

Янко, М. Т. *Гомін землі. Загадки топоніміки : для серед. та ст. шк. віку / М. Т. Янко. - Київ : Веселка, 2000. - 127 с.*

Карта України рясніє незвичайними географічними назвами, які приховують багато таємниць. Як же виникли ці топоніми - найменування міст, сіл, селищ, гір, височин, морів, озер, річок? На ці та інші запитання дає відповідь ця книжка.

Глодя, К. *Академію та друкарню заснували одночасно / К. Глодя // Голос України. - 2013. - № 95. - С. 10.*

435 років тому в Острозькій друкарні видано книгу, що мала вихідні дані "Острог, 18.VI.578". Дослідники умовно назвали книгу "Буквар" або "Азбука"

Дворецька, Ю. *Наша перша книга / Ю. Дворецька // Я вивчаю українську. - 2013. - № 6. - С. 12-15.*

Історія книговидання на Україні.

Іванова, І. *Мистецтво красномовства в Києво-Могилянській академії / І. Іванова // Я вивчаю українську. - 2013. - № 6. - С. 16-19.*

Історія України свідчить про те, що вже в XVII столітті на території країни були досить добре розвинені риторика й ораторське мистецтво. особливої уваги мистецтво красномовства набуло в навчальній практиці Києво-Могилянської академії.

Маленко, О. *Дванадцять місяців / О. Маленко // Я вивчаю українську. - 2012. - № 1. - С. 5-7.*

В кожній мові місяці мають назви, погортаймо разом сторінки українського місячного словника і дізнаймося, звідки походять назви і як їх називали наші пращури.

Савченко, Л. *Наша вдача - у наших прізвищах / Л. Савченко // Я вивчаю українську. – 2012. – № 2. – С. 2-3.*

Серед багатьох знакових і відомих вам українців є такі, що мають прізвища, утворені від прізвиць, а також слів, що позначають людські чесноти, ознаки, характер вдачі тощо.

Сама історія дала їм імена : прізвиська та псевдоніми // Історія України. – 2015. – № 8. – С. 10-14, 15.

Сердюк, А. *З історії українських власних найменувань / А. Сердюк, Л. Макуха // Я вивчаю українську. – 2013. – № 6. – С. 6-9.*

У системі українських власних найменувань, що склалася протягом минулих віків, знайшли відображення різні сторони народного життя на різних історичних етапах. Тому прізвища є одним із важливих джерел для дослідження мови, історії, матеріальної й духовної культури нашого народу.

Українська мова: факти й коментарі // Я вивчаю українську. – 2012. – № 11. – С. 5-7.

Про основні етапи становлення й розвитку української мови.

Яковлева, В. *Про що мовчать слова / В. Яковлева // Я вивчаю українську. – 2012. – № 3. – С. 2-3.*

Про таємниці слов'янського алфавіту- кирилиці, що пройшла великий шлях до свого сучасного існування.

Знавці рідного слова

Любов до рідної мови, любов до рідної Батьківщини — невіддільні поняття. Вони споконвіку живуть у людських серцях і притаманні тим, хто шанує історію й культуру власного народу. Дійсно, не було жодного видатного письменника, який би не висловив любові до рідної мови, а також своєї тривоги за її долю. Дійсно, не було жодного поета, який би не покладав на рідну мову найсвітліших надій. Так склалося тому, що кожен митець бачив долю свого народу в майбутньому невідривною від долі української мови. Хто ж вони - творці, що прививають нам змалечку любов до рідного слова?

Андрусенко, В. П. 50 знаменитых украинских книг / В. П. Андрусенко, Л. С. Загребельная, Е. В. Козырь, Л. П. Петрова ; худож.-оформ. Л. Д. Киркач-Осипова. - Харьков : Фолио, 2004. - 509 с. - (100 знаменитых).

У книзі представлені не тільки відомі в усьому світі класики української літератури - Г. Сковорода, Т. Шевченко, Панас Мирний, І. Франко, П. Загребельний, - а й сучасні письменники - Ю. Андрухвич, О. Забужко, С. Жадан, Ю. Покальчук, А. Курков, Б. Чичибабин і багато інших. Книга розрахована на широкий читацький загал, і головна її мета полягає в тому, щоб, залучивши його до кращих здобутків українських майстрів художнього слова, пробудити у нього інтерес до рідної культури

Дорошенко, Т. С. Розстріляне відродження : навчальне видання : для учнів, вчителів та студентів / Т. С. Дорошенко. - Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2010.- 512 с.

Видання присвячене митцям, що належали до «розстріляного відродження», зокрема тим, творчість яких вивчається у шкільному курсі української літератури. До посібника включено дані про їх життєвий і творчий шлях, короткі характеристики творчості, літературно-критичні матеріали та тексти творів. У додатках вміщено словник літературознавчих термінів, а також подано інформацію про літературні угруповання. Видання розраховане на учнів, учителів і всіх, хто цікавиться питаннями української літератури.

Етнографічні розробки митців красного письменства // Українські традиції і звичаї : для дітей серед. шк. віку / [авт.-упоряд. : В. М. Склярєнко, А. С. Шуклінова, В. В. Сядро]. - Харків : Фолио, 2013. - С. 22-29.

Значний внесок у розвиток українського життя зробили відомі письменники України, які у своїх творах змальовували традиції, звичаї, обряди та побут народного життя, використовуючи при цьому усі колоритні вислови рідної мови.

Класична українська література // *Література : для дітей серед. шк. віку / [авт.-упоряд. : О. К. Васильєва, Ю. С. Пернатъєв]. - Харків : Фоліо, 2013. - С. 266-288.*

Антична спадщина, ідеї ренесансного гуманізму поряд з середньовічними національними традиціями сприяли формуванню нової української літератури. Якісно нова доба в історії українського письменства умовно починається з 1978 року.

Ковалі слова // *Я пізнаю світ. Українська мова : дитяча енциклопедія / упоряд. А. М. Матвієнко. - Київ : Школа, 2004. - С. 196-202.*

Про українських письменників творців неологізмів. Наведено новотвори.

Література українського романтизму // *Новий довідник. Українська мова, українська література : [довідкове видання] / відп. ред. Н. Крупчан, Т. Корольова. - 4-ге вид. - Київ : КАЗКА, 2007. - С. 537-591.*

Цей напрям відіграв значну роль у пробудженні національної свідомості, обґрунтуванні історичної самобутності народу. Помітну роль у становленні течії відіграли письменники: Л. Боровиковський, Т. Шевченко, Л. Глібов, М. Вовчок, П. Куліш, Ю. Федькович та інші. Про їхній творчий вклад.

Літературні родини // *Я пізнаю світ. Українська література (до 20-х рр. ХХст.). Із вершин та низин : дитяча енциклопедія / авт.-упоряд. В. О. Шевчук. - Київ : Школа, 2006. - С. 169-174.*

Про відомі українські літературні родини, їх короткі біографії і твори. До відомих літературних родин України можна віднести: сім'ї Писаревських, Білозерських, Озаркевичів, Старицьких, Косачів. Саме завдяки таким творчим сім'ям в українській літературі з'явилося безліч творів, сповнених любов'ю до рідної землі, мови і народу.

Литературное наследие и современность // *Украина : для сред. шк. возраста / авт.-сост. В. М. Склярєнко, Т. В. Иовлева, В. В. Мирошникова, М. А. Панкова. - Харьков : Фолио, 2007. - С. 349-380.*

Історія української художньої літератури налічує без малого тисячу років. Її витоки уходять коренями у часи Київської Русі, у творчість древніх авторів, серед творів яких були «Велесова книга», «Повість врем'яних літ» та «Слово о полку Ігоревім». Про історію становлення української літератури, перших та сучасних майстрів літературної мови.

Нова українська література // *Література України : для дітей серед. шк. віку / авт.-упоряд. В. М. Склярєнко, Я. О. Батій. - Харків : Фоліо, 2006. - С. 95-160.*

Про перших українських письменників, що зробили значний вклад в розвиток української мови: Л. Глібова, Є. Гребінку, П. Гулака-Артемівського, Г. Квітка-Основ'яненко, О. Кобилянської, М. Костомарова, та інші відомі письменники, що працювали над збагаченням українського слова.

Письменник та його твори // Література : для дітей серед. шк. віку / [авт.-упоряд. : О. К. Васильєва, Ю. С. Пернатъєв]. - Харків : Фоліо, 2013. - С. 99-119.

День, коли пробуджується Слово, мабуть, найщасливіший у житті письменника. Поезія, проза входить в душу, і вже ніщо не може зупинити людину, яка обрала нелегкий шлях творчості. Про відомих письменників світу і України.

Становлення нової літератури // Новий довідник. Українська мова, українська література : [довідкове видання] / відп. ред. Н. Крупчан, Т. Корольова. - 4-ге вид. - Київ : КАЗКА, 2007. - С. 526-537.

Про період в історії української літератури, що охоплює ХІХ століття і характеризується становленням нової, ближчої і зрозумілішої для народу літератури, про письменників, які стали першими у цій вісі.

Як воно починалося // Я пізнаю світ. Українська література (до 20-х рр. ХХст.). Із вершин та низин : дитяча енциклопедія / авт.-упоряд. В. О. Шевчук. - Київ : Школа, 2006. - С. 175-206.

Як відомі нині письменники-класики української літератури розпочинали свій творчий шлях. Цікаві випадки з дитячи і юнацьких років Гулака-Артемівського, Тараса Шевченка, Івана Франка, Івана Нечуя-Левицького, Олени Пчілки, Леоніда Глібова, Панаса Мирного та інших в яких розповідається про створені ними перші вірші, п'єси, оповідання.

Автобіографія Остапа Вишні // Я вивчаю українську. - 2012. - № 11. - С. 30-33.

Найбільший український гуморист, написав автобіографію, наслідуючи кращі традиції цього ділового жанру. Проте вийшла вона аж ніяк не діловою, а навпаки, смішною й дотепною. Пропонуємо фрагмент із цього гумористичного шедевру.

Алексєєва, Т. Григорій Сковорода: мандри у вічних пошуках істини / Т. Алексєєва // Я вивчаю українську. - 2012. - № 1. - С. 28-33.

Мова Сковороди — це народна мова, яка підготувала ґрунт для єдиної літературної мови на народнорозмовній основі.

Дворецька, Ю. Василь Стус - людина незламної волі / Ю. Дворецька // Я вивчаю українську. - 2013. - № 1. - С. 22-25.

Про людину незламної волі, людину-символ і одну з найбільш визначніших постатей української літератури ХХ століття, який пропагував українську мову у своїх творах.

Дворецька, Ю. Наталя Забіла. Майстриня дитячої казки / Ю. Дворецька // Я вивчаю українську. - 2013. - № 3. - С. 30-33.

Дивовижне уміння - бачити світ дитинства і доносити його красу рідною мовою до свого

маленького читача вмiла прекрасна українська письменниця Наталя Забіла. Звідки ж таке дивовижно тонке відчуття дитячої душі?

Савченко, Л. *Афоризми - крилаті послання від майстрів слова / Л. Савченко // Я вивчаю українську. - 2013. - № 4. - С. 6-7.*

Авторські вислови, що стали крилатими, активно поповнюють скарбницю фразеології. Про авторів найбільш відомих афоризмів.

Умняшкіна, Н. *Лазар Баранович - новгород-сіверський світоч / Н. Умняшкіна // Я вивчаю українську. - 2013. - № 4. - С. 16-19.*

Давні часи надійно ховають від пересічного ока таємниці життя людей, чиї зусилля й праця створювали колорит епохи, сприяли її оновленню і розвитку. До таких осіб належить ім'я лазаря Барановича, одного з великих українських діячів XVII століття - мовознавця, ритора, філософа, поета, ректора Києво-Могилянської колегії, архієпископа.

Майстерня слів

Мову завжди вважають візитівкою людини: за тим, як людина говорить, визначають її розумовий рівень, загальну культуру, обізнаність. Удосконалювати власне мовлення - справа, важлива для кожної освіченої особистості. Щоб ваше усне і письмове мовлення було завжди гарним, змістовним і правильним, пропонуємо скористатися наступними джерелами...

Вихованець, І. Р. *Розмовляймо українською : мовознавчі етюди : [наук.-попул. вид.] / І. Р. Вихованець ; [післям. А. П. Загнітка ; худож. оформ. Л. В. Міщук]. - Київ : Пульсари, 2012. - 160 с.*

У цій книжці йдеться про культуру української мови, типові вади усного і писемного мовлення. У ста десятих мовознавчих етюдах подано поради стосовно вибору слів, морфологічних форм, синтаксичних конструкцій, словесного наголосу, стилістичних варіантів для найкращого висловлення думки.

Гримич, М. *Українська мова щодня. Початковий рівень : навч. посібник / М. Гримич [та ін] ; ред. І. Остап ; Міжнародний фонд "Відродження". - Київ : Заповіт, 1998. - 160 с.* Перший ілюстрований навчальний посібник з української мови для іноземців, написаний за новими зарубіжними і вітчизняними комунікативними методиками. В його основі - матеріали авторів за час їхнього викладання в Міжнародній школі

україністики та Корпусі миру США. Підручник побудований за принципом: від елементарного до складного.

Данильцова, У. Д. *Українська мова : морфологія, синтаксис, пунктуація, орфографія : довідник - порадики* / У. Д. Данильцова. - Київ : Літера ЛТД, 2009. - 224 с.

У довіднику висвітлено всі розділи мови, що вивчаються в загальноосвітніх середніх школах і вищих навчальних закладах. Наведено найуживаніші чоловічі та жіночі імена по батькові, їх творення та відмінювання, а також написання прізвищ російського походження. Подано словничок аббревіатур. Наведено українську і російську орфографію у зіставленні.

Дияк, О. *Культура мови* / О. Дияк // *Українська мова : довідник для абітурієнтів та школярів* / О. В. Дияк, В. М. Прудка. - Київ : Літера ЛТД, 2010. – С. 345-375.

Культура мови - галузь мовознавства, яка досліджує нормативність мови, виробляє правила вимови, наголошування, словживання, формує у мовців уміння й навички дотримання ustalених мовних норм.

Дудка, О. О. *Українська мова : комплексний довідник* / О. О. Дудка, Л. А. Шевелєва. - Харків : Веста : Ранок, 2006. - 416 с.

Довідник з української мови для 5-9 класів містить теоретичний матеріал з основних розділів науки про мову. Довідник адресовано учням і вчителям шкіл з українською мовою навчання.

Дорошенко, Т. С. *Сучасний український правопис : правила, коментарі, приклади, винятки, останні зміни у правописі* / Т. С. Дорошенко, І. А. Череп. - Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2010. - 320 с.

Посібник містить основні відомості та правила української граматики, орфографії, пунктуації. Коментарі мовознавців, наочні приклади, винятки, зауваження до правил допоможуть зрозуміти і засвоїти навчальний матеріал. Призначений для учнів, студентів, учителів.

Жукевич, Б. *Самовчитель сучасної української мови : [навч. посібник]* / Б. Жукевич. - Донецьк : БАО, 2005. - 288 с.

Видання призначене тим, хто бажає самотужки оволодіти основами сучасної української мови – однієї з найдавніших мов світу. У посібнику подано чітко й доступно сформульований теоретичний матеріал, тексти для читання, розмовні теми, що мають пізнавально-культурологічне значення.

Мілянєвський, Е. *Шкільний довідник з української мови. 5-11 клас : [довідник]* / Е. Мілянєвський. - Тернопіль : Астон, 2012. - 208 с.

У довіднику подаються основні відомості з української мови. Крім теоретичних розділів (фонетика, графіка, лексикологія, фразеологія, будова слова, словотвір, морфологія, синтаксис), детально розглянуто проблеми орфографії, орфоепії та пунктуації. Для вчителів та учнів 5-11 класів, абітурієнтів.

Осипов, П. І. *Чому ми так говоримо : науково-етимологічний довідник / П. І. Осипов.* - Київ : ВД "Ін Юре", 2008. - 248 с.

Довідник містить відомі та поширені фразеологізми (афоризми, крилаті вирази, ідіоми). Автор докладно розкриває підгрунття та процес зародження слів і виразів, відслідковує їх генезис, висвітлює специфіку та сфери функціонування на сучасному етапі.

Пономарів, О. Д. *Культура слова : мовностилістичні поради / О. Д. Пономарів ; [ред. С. В. Головка].* - 4-те вид., доп. - Київ : Либідь, 2011. - 272 с.

Висвітлюються питання мовної культури, аналізуються найважливіші норми української вимови, правила сучасного слововживання, пов'язані зі змістовою й стилістичною точністю слова, з'ясовується походження окремих фразеологізмів, власних назв тощо. Звернено увагу на труднощі вживання тієї чи іншої граматичної форми, на складні випадки українського правопису та на зміни, що відбулися в ньому.

Сербенська, О. А. *Актуальне інтерв'ю з мовознавцем : 140 запитань і відповідей : [наук.-попул. вид.] / О. А. Сербенська, М. Й. Волощак.* - Київ : ВЦ "Просвіта", 2001. - 204 с.

У формі запитань і відповідей охоплено широке коло питань. Це - і сучасна мовна ситуація в Україні, і мовна картина світу, й особливості усного мовлення, інноваційні процеси в сучасній українській мові, правописні проблеми, роздуми щодо вживання окремих слів та зворотів. У додатках подано складні випадки наголошування слів та їх форм, а також слів з літерами г і г.

Сучасний орфографічний словник української мови : 180000 слів / уклад. В. В. Дубічинський, Н. Я. Косенко. - Харків : ВД "Школа", 2009. - 1024 с.

Словник укладено відповідно до останньої редакції чинного правопису. Словник має найоптимальніший обсяг і містить практично всі загальноновживані слова української мови, включаючи терміни та сленгову лексику.

Сучасний тлумачний словник української мови : 55000 слів : [довідкове видання] / уклад.: А. М. Яковлева, Т. М. Афонська. - Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2010. - 672 с.

Пропонований тлумачний словник містить 55000 реєстрових слів і словосполучень найуживанішої лексики розмовної мови, книжної сфери, термінологічної лексики.

До багатьох термінів або іншомовних слів подано українські відповідники. У словик введено також значну кількість слів іншомовного походження. До багатьох слів подаються граматичні форми.

Українська без помилок. *Говоримо і пишемо правильно : сучасний довідник з урахуванням останніх змін у правописі і мовленні : 500 практичних завдань і текстів : [навч. вид.] / уряд. О. М. Журенко. - Харків : КК "Клуб Сімейного Дозвілля", 2015. - 512 с.*

Ефективна методика допоможе закріпити навички грамотного письма та мовлення відповідно до новітніх норм. У доступній і зрозумілій формі подано теоретичні відомості з прикладами, цікавими коментарями та великою кількістю практичних завдань і різноманітних тестів для перевірки та закріплення вивченого матеріалу. Довідник стане корисним при підготовці до випускних і вступних іспитів, а також у повсякденному житті.

Українська мова : *енциклопедія / [Г. А. Губарева, О. В. Чусикова, Т. В. Михайлова та ін.] ; за ред. І. В. Муромцева. - Київ : Майстер-клас, 2011. - 400 с.*

Енциклопедія розрахована на широке коло мовознавців — від початківців до фахівців. Видання подає основні загальнотеоретичні поняття мовознавства, найважливіші практичні відомості щодо правил української орфографії та пунктуації, а також знайомить із життєвим шляхом і досягненнями мовознавців та інших діячів української культури, що зробили вагомий внесок у розвиток української мови та мовознавства.

Фролова, Т. Д. *Українська за 26 днів для тих, хто її не вивчав : навчальний посібник / Т. Д. Фролова. - Київ : А.С.К., 2004. - 304 с.*

Запропонована система уроків послідовно розкриває основи української граматики, сприяє формуванню базисного словникового запасу, навичок усного й писемного мовлення.

Чак, Є. *Чи правильно ми говоримо? : [посібник] / Є. Чак. - Київ: Освіта, 1997. - 240 с.*

У посібнику в алфавітному порядку наводяться приклади правильного вживання слів у сучасній українській мові. Ілюстративний матеріал взято з творів українських письменників ХІХ—ХХ ст. Для учнів, студентів, учителів-словесників, широкого кола читачів.

Алексєєва, Т. *Леся Українка. Випробування долі / Т. Алексєєва // Я вивчаю українську. - 2012. - № 2. - С. 20-25.*

Якщо ми говоримо про українську літературу, то рано чи пізно згадаємо про Лесю Українку. А уявіть собі: Леся Українка - видатний український композитор. Музика завжди жила в її серці, даючи відряду і душевний затишок, а поезія стала музикою слів, з яких ткалося прекрасне, неповторне полотно української поезії.

Дворецька, Ю. Мова - ваша візитівка, або Дещо про мовленнєвий етикет / Ю. Дворецька // Я вивчаю українську. – 2013. – № 2. – С. 2-5.

Вишуканість і вихованість, на перший погляд, - явища дещо віддалені від мовленнєвих навичок. Проте, якщо прекрасні пан і пані, усміхнувшись голлівудською посмішкою, звернуться до нас «добірним» суржиком з явним порушенням граматичних та орфоепічних норм, то людина буде вже виглядати не такою вихованою. Як уникнути таких ситуацій і як правильно в мовленні використовувати слова звертання, вибачення, подяки та інші.

Дворецька Ю. Мовна мішанина, або Один плюс один дорівнює... нулю / Ю. Дворецька // Я вивчаю українську. – 2013. – № 5. – С. 2-5.

Зазвичай у колі рідних, у дружній тусовці людей, які виростили в одному регіоні, ця мовна мішанина ні в кого не викличе подвигу. Як викоринити суржик у власній мові.

Іваненко, А. Підказки з української / А. Іваненко // Весела перерва. – 2015. – № 4. – С. 12

Як правильно підбирати вислови з української мови запобігаючи використанню суржика

Іванченко, Т. Круто, кльово і відповідно - Все у мене шоколадно! / Т. Іванченко // Я вивчаю українську. – 2012. – № 1. – С. 8-9.

Підсухана історія про те, як ми говоримо.

Іванченко, Т. Я захоплююся... синтаксисом! / Т. Іванченко // Я вивчаю українську. – 2012. – № 3. – С. 24-25.

Невеличкий урок із синтаксису, який зазвичай школярі не дуже шанують. Спробуймо повчитися разом.

Коваль, А. Сійся-родися, жито, пшениця...: чому так говоримо? / А. Коваль // Веселочка. – 2009. – №4. – С. 32

Про походження назви пшениця, жито, колос.

Маленко, О. Багатство нашої мови - синоніми / О. Маленко // Я вивчаю українську. – 2012. – № 1. – С. 2-4.

Синоніми - слова, які мають різне звучання, але виражають одне поняття, називають одне явище і відрізняють при цьому смислові відтінки. На які види поділяються синоніми?

Маленко, О. Молодіжний жаргон - рух мови в часі і просторі / О. Маленко // Я вивчаю українську. – 2013. – № 3. – С. 10-15.

Як тільки частина людей стає хоча б трохи відокремленою від інших, це одразу ж позначається на мові: виникає власний говір, діалект або жаргон. Жаргон є рухливим мовним явищем, залежним від часу, територіальних і соціальних особливостей мовці.

Маленко, О. Чому ми так говоримо? / О. Маленко // Я вивчаю українську. – 2013. – № 2. – С. 6-7.

Ми не часто замислюємося над тим, чому вживаємо те чи інше слово в певному словосполученні. Спробуймо розібратися з деякими мовними ситуаціями.

Мова солов'їна // Я вивчаю українську. – 2013. – № 3. – С. 2-4.

Мова - це спосіб відображення навколишнього світу й внутрішнього світу людини. Опанувати її ми починаємо... ні-ні, аж ніяк не з дитсадочка чи школи, а з перших днів нашого життя. Не наючи правил, постійно помиляючись, утворюючи химерні слова, крок за кроком ми напрацьовуємо навички усного мовлення. Це і є практична школа фонетики й орфоєпії нашої солов'їної мови.

Мовна культура : публічний виступ, правила культури мовлення // Задавака. - 2013. - № 9. - С. 13.

Мова і культура перебувають в одній поняттєвій площині і як духовні вартості органічно пов'язані між собою. Слово означає сукупність матеріальних і духовних цінностей, які створило людство протягом своєї історії. Мова - це прояв культури.

Савченко, Л. Окраса мови - фразеологізми / Л. Савченко // Я вивчаю українську. – 2013. – № 1. – С. 1-2.

Що значить знати мову? Коли можна вважати мову освоєною? Очевидно, скажеш ти, потрібно мати достатній запас слів, знати закони мови, потрібно уміти правильно відмінювати слова та будувати речення. Мовний кошик цим рівнем не обмежується, а що ж іще потрібно знати?

Пісня лине поміж нас

В житті українського народу пісні займають окреме місце. Українські пісні надзвичайно мелодійні, в них поєднується пісенність української мови та чарівність мелодії. Українські пісні склалися протягом багатьох століть. Вони розповідають про цілі епохи в історії українського народу.

Українська пісня — це частина духовного життя народу і вона не залишає його ні в радості, ні в смутку, крок у крок слідує за ним від дитинства до старості. Хто ж творить для нас пісні, мелодії, хто співає і прославляє українські пісні. Дізнайся далі.

Барвінський, В. *Письменство / В. Барвінський // Історія української культури : [наук. вид.] / за заг. ред. І. Крип'якевича. - Київ : Либідь, 1994. - С. 621-648.*

Огляд історії української музики: української народної; церковної (доба одноголосся); більшого голосного співу; світської музики.

З піснею на вустах // Я пізнаю світ. Українська література (до 20-х рр. ХХст.). Із вершин та низин : дитяча енциклопедія / авт.-упоряд. В. О. Шевчук. - Київ : Школа, 2006. - С. 465-492.

Історія так званої народної, чи традиційної, української пісні достатньо не в'яснена, хоч цьому питанню присвячено чимало розвідок. Про історію народження української пісні і про перших співців.

Народні пісні та балади // Література України : для дітей серед. шк. віку / авт.-упоряд. В. М. Склярєнко, Я. О. Батій. - Харків : Фоліо, 2006. - С. 19-29.

Популярність саме жанру пісні в Україні не є випадковою. У ньому виливалося все життя людини: відколиски до проводів в останню путь наших предків супроводжував спів, що відбивав особливо яскраві й болючі хвилини існування. «Пісня в Україні все: і поезія, й історія, і батьківська могила», - писав М. В. Гоголь.

Народно-пісенна творчість // Новий довідник. Українська мова, українська література : [довідкове видання] / відп. ред. Н. Крупчан, Т. Корольова. - 4-ге вид. - Київ : КАЗКА, 2007. - С. 475-480.

Українська народна пісня - знана й шанована в усьому світі. До таких пісень можна віднести: родинно-побутові і суспільно побутові. Існують і окремі групи пісень, про які можна дізнатися зі сторінок довідника.

Пісні // Ілюстрована енциклопедія українського народу : звичаї, свята, традиції / упоряд. І. І. Сметана. - Харків : КК "Клуб Сімейного Дозвілля", 2012. - С. 271-292.

На всій території України співали різноманітних пісень, але, окрім загальновідомих, у кожному куточку побутували свої, місцеві, які, інколи відрізнялися за своїм діалектом. Пісенна культура українського народу надзвичайно багата.

Соломія Крушельницька // Зрослись душею, сплелись корінням : [збірник історичних нарисів про видатних діячів України, Польщі, Росії] / А. Басенко, В. Васецький, А. Ковтун. - Київ : Успіх і кар'єра, 2008. - С. 21-28.

Співати з нею на одній сцені вважали за честь Енріко Карузо, Тітта Руффо, Федір Шаляпін. Італійський композитор Джакомо Пуччіні подарував співачці свій портрет з написом «Найпрекраснішій і найчарівнішій Баттерфляй». Успіхи Крушельницької на оперних сценах світу були успіхами і визнанням української музики й мистецтва.

Шкода, М. Н. *Найдороща пісня - з якою мати колисала (роль колискової)* / М. Н. Шкода // *Люба моя Україна : свята, традиції, звичаї, обряди, прикмети та повір'я українського народу* / М. Н. Шкода. - Київ : КРИСТАЛ БУК, 2016. - С. 57-60.

Український народ дуже співочий. Тому, напевно, нема такої мами, котра б не наспівувала своїй маленькій дитині чарівну колискову пісню, її ще називають колисанка. А їх наш народ знає безліч.

Булыбенко, Г. В. *Игорь Асеев - он был один из многих* / Г. В. Булыбенко // *Страна знаний*. - 2015. - № 10. - С. 37-39

Про відомого українського композитора, педагога, заслуженого діяча мистецтв України.

Ганущак, О. *Пісня поміж нас* / О. Ганущак // *Літературна Україна*. - 2014. - № 23(5 черв.). - С. 6.

Біографія композитора В. Івасюка.

Гринишин, М. *Народжена співати : [Соломія Амвросіївна Крушельницька]* / М. Гринишин // *Музика*. - 2016. - № 1. - С. 40-42.

Про жінку, що стала свого часу уособленням України за кордоном.

Зінченко, Н. *Композитор Алла Мігай: "Пісню на вірші Кобзаря я написала у Севастополі..."* / Н. Зінченко // *Культура і життя*. - 2014. - № 35(29 серп. - 4 верес.). - С. 6-7.

Про життя і творчість композиторки та виконавиці власних пісень

Івакіна, С. *Квітка Цісик* / С. Івакіна // *Я вивчаю українську*. - 2013 - № 5. - С. 14-17.

Про американську співачку українського походження.

Корчова, О. Семен Гулак-Артемівський: знайомий незнайомец : [200-річчя від дня народження] / О. Корчова // *Музика*. – 2013. – № 5. – С. 4-7.

Маленко, О. Соломія Крушельницька: «Тріумф щовечора... це забагато!» / О. Маленко // *Я вивчаю українську*. – 2012. – № 8. – С. 20-25.

Її образ став уособленням справжньої жіночої вроди, дивовижного таланту й рідкісної природи голосу. Голосу, що вражав, полонив, бентежив... Вона стала символом української оперної сцени.

Мировський, О. Творець національної пісні / О. Мировський // *Журавлик*. – 2015. – № 7. – С. 8.

Провідомого композитора, суспільного діяча, автора гімну України Михайла Михайловича Вербицького.

Михайлов, М. Музика слов'янських народів на Україні / М. Михайлов // *Культура і життя*. – 2013. – № 38(20 верес.). – С. 4.

Про українських композиторів П. Сокальського, М. В. Лисенка та Чеського - Б. Сметану

Музика для янголів : про композитора і хорового диригента Миколу Леонтовича (1877 - 1921) // *Світ дитини*. – 2016. – № 3. – С. 9-10.

Неумивака С. Володимир Губа: «Знайти мистецький код – музичний, кінематографічний і духовний...» / С. Неумивака // *Кіно-Театр*. – 2014. – № 4. – С. 30-31.

Інтерв'ю з композитором, народним артистом України, автором мелодій до відомих українських кінострічок та мультфільмів Володимиром Губою.

Озерова, О. Левко Миколайович Ревуцький / О. Озерова // *Крилаті*. – 2013. – № 2. – С. 11.

Про вклад відомого композитора, педагога, громадського діяча Левка Ревуцького у розвиток української пісні.

Пальцевич, Ю. Мистецтво серця / Ю. Пальцевич // *Музика*. – 2013. – № 6. – С. 4-5.

Матеріал до 100-річчя від дня народження Георгія Майбороди та-95 від дня народження Платона Майбороди-видатних українських композиторів ХХ століття.

Приходько, Д. Николай Леонтович : незначимий українець / Д. Приходько // *Личности*. – 2015. – № 9. – С. 48-65.

Його «Щедрик» відомий усьому світові. Хоровий диригент, український композитор, громадський діяч Микола Леонтович. Про нього і його творчі доробки.

Подвижник людського духу : до 170-річчя від дня народження та 100-річчя з дня смерті М. В. Лисенка (1842-1912) // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2012. – № 1. – С. 122-134.

Я собі не давав падати і не попустю нікому, щоб мене був збив з мого пуття, з того шляху, яким я простую

"Ще не вмерла України ні слава, ні воля..." : 200 років від дня народження Михайла Вербицького // Світ дитини. – 2015. – № 3. – С. 3.

Корисне дозвілля

Усі люблять гратися, бо це і цікаво і корисно. Через гру вчаться, пізнають життя, набувають корисних умінь та навичок. Гратися можна не лише з ляльками чи машинками, у м'яча або квача. Можна погратися зі словами, знайти потрібне або зайве, навіть створити нове. Вчитися української мови можна легко і цікаво через гру. Спробуй і ти!

Мовчун, А. Ігровий фольклор / А. Мовчун // Рідне слово. Українська дитяча література : навч. посібник : у 2-х кн. Кн. 1 / А. І. Мовчун, З. Д. Варавкіна. - 2-ге вид., доп. й переробл. - Київ : Арій, 2007 - С. 27-43.

Лічилки, народні дитячі ігри, дитячі співаночки, дражнилки мирилки.

Терлак, З. М. Українська мова. Збірник вправ із синтаксису та пунктуації / Терлак З.М. - Львів : Світ, 1999. - 224 с.

У збірнику подано вправи і завдання, які допоможуть краще вивчити синтаксис української мови і засвоїти особливості пунктуації.

Федоренко, В. Л. Енциклопедія інтелектуальних ігор на уроках української мови : [навч. посібник]/В. Л. Федоренко. - Харків : Основа ; Харків : ПП "Триада +", 2007. - 432 с.

Посібник складається зі 100 лінгвістичних ігор, ігрових прийомів та завдань. Серед ігор є такі оригінальні та нові: «Антисуржик», «Атлас слів», «Буквопошук», «В риму», «Єдинопочаток», «Ікс-кросворд», «Комбінаторика», «Лайнворди», «Лінгвоестафета», «Мовний аукціон», «Нотослів'я», «Плетиво словес», «Рекламний ролик», «Словопіраміда», «Театр етикету Здоровенькі були!», «Цар-буква», «Числословоребус» та інші.

Білоус, Д. Поміркуй і знайди слово / Д. Білоус // Я вивчаю українську. – 2012. – № 11. – С. 26-27.

Спробуй розібратися, які слова потрібно віднайти в кожному із завдань: слова-перевертні, четверте зайве, метаграми, числові слова та інша.

Бліц-запитання для розумників // Я вивчаю українську. – 2012. – № 11. – С. 40.

Ти впевнений у своїх знаннях з української мови, ти впевнений, що знаєш правила? Перевір себе, можливо, ти дізнаєшся щось нове

Дешифратор // Я вивчаю українську. – 2013. – № 2. – С. 38-40.

У кожному ребусі зашифровано відомі українські прислів'я та приказки. Розгадайте їх, дотримуючись правил.

Зазенко, О. Літературний диктант / О. Зазенко // Я вивчаю українську. – 2013. – № 6. – С. 34-37.

Даний диктант дасть змогу швидко і різносторонньо перевірити рівень знань з української літератури в цікавій формі.

Зозуля, С. Кросворд "Леся Українка" : [до 1 серпня - Дня пам'яті письменниці] / С. Зозуля // Літературна Україна. – 2014. – № 28(31 лип.). – С. 16.

Іваненко, А. Анаграми / А. Іваненко // Весела перерва. – 2015. – № 4. – С. 7.

Кросворд з анаграми.

Іваненко, А. Кросворд "Логорифи" / А. Іваненко // Весела перерва. – 2015. – № 7. – С. 7.

Друзі! Пропонуємо вам сьогодні розглядати три логорифи - загадки, для вирішення яких потрібно відшукати спочатку загадане слово, а потім утворювати від нього нові слова шляхом переставлення або відкидання окремих слів або літер.

Іваненко, А. Наші прислів'я та приказки / А. Іваненко // OOPS!. – 2015. – № 5. – С. 7.

Збірка цікавих прислів'їв, приказок і завдань з української мови.

Іваненко, А. "Нові" українські орфограми : [кросворд] / А. Іваненко // Весела перерва. – 2016. – № 5. – С. 7.

Сьогодні ми пригадаємо деякі орфограми, які ще двадцять з гаком років тому писали інакше. Можливо, ви навіть не здогадувались про це, бо так природно вони для нас у сучасній своїй формі звучать.

Іваненко, І. Кросворд "Якомога більше" / І. Іваненко // Весела перерва. – 2015. – № 9. – С. 7.

Лінгвістичний кросворд для знавців української мови.

Колесник, В. Морока "Українська казка" / В. Колесник // Журавлик. – 2015. – № 10. – С. 16.

Кросворд за творами В. Винниченка, Є. Гуцала, П. Мирного, М. Коцюбинського, Г. Тютюнника, В. Симоненка, М. Вінграновського, Л. Ворониної, М. Стельмаха, А. Головка.

Кросворди // *Я вивчаю українську.* – 2013. – № 3. – С. 36-37.

Три кросворди. У першому слова починаються звуками [дж], [дз], [дз`], [ч], [ц], [ц`]. Відгадавши слова, вимовте їх правильно, дотримуючись норм орфоєпії. В другому необхідно вписати ступені порівняння прикметників, а у третьому спускаючись східцями, вписати у клітинки фігури слова, що починаються звуком [ф] і звукосполученням [хв].

Лабіринт "Лауреат" : до 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка // *Літературна Україна.* – 2013. – № 42(31 жовт.). – С. 16.

У клітинки лабіринту треба вписати назви творів українських прозаїків та поетів, удостоєних у різні роки Шевченківської премії.

Лисиченко, Т. Мовний брейн-ринг / Т. Лисиченко, О. Малахова // *Я вивчаю українську.* – 2012. – № 12. – С. 28-29.

Пропонуємо питання для мвоного брейн-рингу, що стане гарним тренування лінгвістичних талантів. Можеш спробувати свої знання, а якщо захочеш - «розімнися» з друзями.

Лютик, О. Вправи з ключем: навчись і дізнайся / О. Лютик // *Я вивчаю українську.* – 2012. – № 9. – С. 8-11.

Якщо прагнете кращого, виконайте завдання і дізнайтесь рівень вашої підготовки. Якщо виконати все правильно, то прочитаєш вислів чи назву художнього твору.

Майданюк, А. Козацькі ребуси / А. Майданюк // *Джміль.* – 2015. – № 4. – С. 14.

Побудуй піраміду зі слів // *Я вивчаю українську.* – 2012. – № 9. – С. 25.

Користуючись орфографічним словником, спробуй виконати завдання і побудувати потрібними словами подані піраміди.

Пограймося зі словами? // *Я вивчаю українську.* – 2012. – № 8. – С. 18-19.

Запропоновано декілька мовних ігор, укладених відомим українським філологом Валерієм Федоренком. Спробуй відшукати потрібне слово, зашифроване в магічних квадратах.

Полулях, Н. Сіро-буро-малинова класика : кольоролінгвістика / Н. Полулях // *JustTeen.* – 2013. – № 6. – С. 18-20.

Проведи для свого мозку розминку і спробуй визначити колірні портрети творів літератури.

Стегна переляканої німфи // *JustTeen*. – 2013. – № 6. – С. 21-22.

Проведи для свого мозку маленьку розминку і спробуй визначити незвичні назви представлених кольорів.

Тести для самоперевірки з української мови // *Я вивчаю українську*. – 2013. – № 5. – С. 6-9.

Бажаєте перевірити свої знання з рідної мови? Пропонуємо вам пройти тест, у якому подано матеріал з різних розділів мовознавства.

Українська мова // *Веселі уроки*. – 2015. – № 5. – С. 7.

Кросворд з української мови по префіксам

Українські поети в кросвордах // *Я вивчаю українську*. – 2012. – № 3. – С. 8-9.

Пропонуємо вам дізнатися, персоналії яких поетів зашифровані в цих кросвордах. Давши правильні відповіді на питання з теорії літератури, ви зможете прочитати імена та прізвища поетів.

Вислови про мову видатних людей

Найбільше і найдорожче добро в кожного народу— це його мова.

Панас Мирний

Мова - це не просто спосіб спілкування, а щось більш значуще. Мова - це всі глибинні пласти духовного життя народу, його історична пам'ять, найцінніше надбання віків, мова - це ще й музика, мелодика, фарби, буття, сучасна, художня, інтелектуальна і мисленнєва діяльність народу.

Олесь Гончар

Бринить-співає наша мова, Чарує, тішить і п'янить.

Олександр Олесь

*Як добре на душі,
коли нема боязні
за слово праведне,
що визріло в тобі...*

Дмитро Павличко

*Ну що б, здавалося, слова...
Слова та голос — більш нічого.
А серце б'ється — ожива,
Як їх почує!*

Тарас Шевченко

*І возвеличимо на диво
І розум наш, і наш язик...*

Тарас Шевченко

*Слово — то мудрості промінь,
слово — то думка людська.*

Леся Українка

*Рідна мова на чужині
Ще милішою стає.*

Павло Грабовський

Мова вмирає, коли наступне покоління втрачає розуміння значення слів.

Василь Голобородько

Мова — це глибина тисячоліть.

Михайло Шумило

*Нації вмирають не від інфаркту.
Спочатку їм відбирає мову.*

Ліна Костенко

*Яке прекрасне рідне слово!
Воно — не світ, а всі світи.*

Володимир Сосюра

*Мова - духовне багатство народу.
Василь Сухомлинський*

*Слово — то мудрості промінь,
слово — то думка людська.*

Олена Пілка

Мова - коштовний скарб народу

Іван Франко

Без усякої іншої науки ще можна обійтися, без знання рідної мови обійтися не можна.

Олександр Олесь

Людина, яка втратила свою мову, - неповноцінна, вона другорядна в порівнянні з носієм рідної мови.

**Павло Мовчан
Гердер**

Мова - втілення думки. Що багатша думка, то багатша мова. Любімо її, вивчаймо її, розвиваймо її! Борімося за красу мови, за правильність мови, за доступність мови, за багатство мови...

Максим Рильський

Дивуєшся дорожчості мови нашої: в ній що не звук, то подарунок, все крупно, зернисто, як самі перла.

Микола Гоголь

Мова - далеко не тільки "засіб спілкування", тобто передачі "вже готових думок", як нас усіх учили в імперській школі. Куди серйозніша її місія - бути способом народження тих думок: коли "нема мови", людині просто-напросто "нема чим думати".

Оксана Забужко

Поки жива мова в устах народу, до того часу живий і народ. І нема насильства нестерпнішого, як те, що хоче відірвати в народу спадщину, створену незчисленими поколіннями його віджилих предків.

Костянтин Ушинський

Щоб мова тобі повністю відкрилася, маєш бути залюбленим в неї.

Олесь Гончар

Рідна мова дається народові Богом, чужа – людьми, її приносять на вістрі ворожих списів.

В. Захарченко

*Рідна мова - мати єдності,
батько громадянства і сторож держави.*

Мікалоюс Даукша

*В землі віки лежала мова
І врешті вибилась на світ.
О мово, ночі колискова!
Прийми мій радісний привіт.*

Олександр Олесь

*Руйнування мови – основи національної культури – це вже не просто вина,
а злочин держави перед народом.*

А. Мокренко

